

VINCENZO BELLINI: *Norma*

En moltes òperes romàntiques, la intensitat d'una passió amorosa es demostra en el fet de desbordar els límits de les normes legals o morals –una prohibició familiar, les lleis civils o religioses, els deures patriòtics– que podien ofegar-la. Així és com Norma és capaç d'estimar, perquè és per amor que desatén els deures religiosos (té dos fills de Pollione, el procònsol romà, malgrat pertànyer a una casta de sacerdotesses verges), i és per amor que incomplirà els seus deures patriòtics (Pollione és el cap de l'exèrcit romà que ha envaït el seu poble). I, per això també, quan Norma descobreix que Pollione l'ha traïda i estima en secret una altra sacerdotessa, Adalgisa, la seva còlera serà tan apassionada com l'amor que la suscita.

Aquest argument té el precedent il·lustre de la tragèdia *Medea* d'Eurípides, que serveix d'inspiració per al llibret de *Norma*. En la tragèdia clàssica, Medea es venja matant els dos fills que ha tingut de Jassó, l'amant que l'ha abandonada. En *Norma*, però, un romanticisme més sensible i burgès estova l'arquetip clàssic i Norma perdona Adalgisa, no es veu amb cor de matar els seus fills i, fins i tot, prefereix la mort a ferir l'home que estima.

L'acció se situa –també d'una manera molt pròpia del romanticisme– en un espai tan primitiu i, tan autèntic, per tant, com el de les tribus celtes de la Gàl·lia abans de ser sotmeses a la llei romana. I no és estrany que la lluita dels celtes contra els romans sigui el teló de fons del drama, perquè quan s'estrenà *Norma* (1831) les revoltes dels pobles oprimits contra els seus colonitzadors eren nombroses –i molt populars– a tot Europa.

Bellini expressà aquest argument amb un *bel canto* que s'adequava alhora a la força gairebé brutal de la dona venjativa i menyspreada i a la tendresa de la dona enamorada, de l'amiga generosa i de la mare entenedrida, personatges que coexisteixen en la personalitat de Norma. Però és, sobretot, el seu extraordinari melodisme el que confereix a aquesta òpera una qualitat artística excepcional.

Representacions

21, 24, 25, 27 i 30 de juliol a les 20.30 h; 29 de juliol a les 17 h.

Fitxa artística

Direcció musical: Bruno Campanella
Direcció d'escena: Francisco Negrín
Escenografia: Anthony Baker
Vestuari: Jonathan Morrell
Il·luminació: Wolfgang Göbbel
Coproducció: Gran Teatre del Liceu / Grand Théâtre de Genève
Direcció del Cor: José Luis Basso

Norma: Rachele Stanisci / Fiorenza Cedolins*
Pollione: Franco Farina / Vincenzo La Scola*
Adalgisa: Dolora Zajick / Sonia Ganassi*
Oroveso: Giacomo Prestia / Andrea Papi*
Flavio: Jon Plazaola
Clotilde: Begoña Alberdi

*25 i 29 de juliol.

Conferències

Prèvies

Tres quarts d'hora abans de l'espectacle, s'ofereix al Foyer una sessió informativa sobre l'òpera.

Llibres

Vincenzo Bellini: *Norma*. Éditions Premieres Loges. «L'Avant-Scène Opéra», núm. 29. París: Éditions Premieres Loges, 1992.

John Rosselli: *Vida de Bellini*. Cambridge University Press. Madrid: Cambridge University Press, 2000.

DE L'ESPECTACLE:

«La puesta en escena de Francisco Negrín se vio muy mejorada en el nuevo coliseo de Las Ramblas, donde sí se comprendió la particular personalidad dramática de los dos pueblos en conflicto, con cuidadas superposiciones de planos y culturas: El mundo romano invasor, siempre en lo alto, y el celta, oprimido, celebrando sus ritos en lo más profundo del bosque, e incluso bajo tierra»

FERNANDO SANS RIVIERE: *Norma* («Ópera Actual», març de 2003).

«Visto el montaje de Francisco Negrín en el Liceo, no puede hablarse de simple reposición[...]. Ha mejorado en todos los sentidos: el vestuario es más acertado y la iluminación brinda hermosa atmósfera. Además, el uso de una plataforma elevadora permite un movimiento de masas más eficaz. La dramaturgia insiste en el clima de guerra, en la fuerza dramática de dos pueblos en conflicto. Conmueve la fe de Negrín de tomarse muy en serio una historia de druidas y romanos [...] porque en este repertorio la verdadera fiesta está en las voces»

JAVIER PÉREZ SENZ: *Norma sin complejos* («El País», 18 de desembre de 2002).

«La posada en escena de Francisco Negrín és sòbria, seriosa i intel·ligent. Els solos vocals i els duos són situats amb fermesa en el context dramàtic abstracte –tot i que evoca la Gàl·lia romana– creat per l'escenografia d'Anthony Baker i el vestuari de Jonathan Morrell. L'escena final, amb la incandescència de la pira que es deixa entreveure entre les grandioses pedres del temple, és particularment reeixida»

RONALD CRICHTON: *Bellini in Barcelona* («Opera», juny de 1999).

«La producción [...] se decantó por contar la historia con ideas claras, inteligentes, que subordinan el mundo de los druidas –y de los galos en general–, al de los romanos de la ocupación, censuradores, taladores de bosques sagrados y un peligro inminente para el pueblo oprimido. Los ocupados sobreviven en catacumbas, la casta druida se diferencia en gestos y forma de sus congéneres y cultiva celosamente y en secreto el único árbol sagrado que ha podido mantener vivo»

PABLO MELÉNDEZ-HADDAD: *La Norma liceísta: cóctel de estilos* («ABC», 11 de febrer de 1999).

«Quan es tractava de *Norma*, el públic pagava l'entrada per sentir les dives gorgejant les *cavatine* i els duets a intervals de tercera. Avui dia, però, amb això no n'hi ha prou. Resulta que *Norma* no és només el *capolavoro* de la vocalitat belcantista sinó un crit de revolta d'un poble oprimat contra la tirania de l'invasor. Això és el que pensa Francisco Negrín»

MARCELO CERVELLÓ-EROLÉS: *De bello Gallico* («L'Opera», març de 1999).

DE LA HISTÒRIA:

Reproduïm una carta de Gaetano Donizetti on explica la impressió que li va produir *Norma*. La carta, en què es refereix a Bellini com «el meu amic, el meu més que germà», és del 31 de desembre de 1831, cinc dies després de l'estrena d'aquesta òpera a La Scala de Milà protagonitzada per Giuditta Pasta.

«Em demaneu si hi ha hagut recentment a Milà algun esdeveniment artístic important. L'únic esdeveniment musical realment important han estat les representacions de la *Norma* del jove compositor Vincenzo Bellini. Un èxit que resulta encara més significatiu si pensem que *Norma* havia estat rebuda més aviat fredament –fins i tot, si som sincers, de manera hostil– per una gran part del públic amb motiu de la seva estrena. Ben al contrari, des de fa quatre nits, una gentada immensa s'ha apoderat de les llotges, les galeries, les butaques de platea [...] aplaudint gairebé cada fragment de l'òpera amb exaltació i entusiasme. Tothom posa pels núvols la música del meu amic, el meu més que germà, Bellini [...]. Des de fa quatre dies vaig diàriament a sentir l'òpera de Bellini fins al darrer compàs.

Entre les parts que més m'encanten de *Norma*, hi ha la introducció del primer acte en què els temes musicals estan arranats amb un art consumat. [...] Hi ha també «Casta diva», que és una melodia delicada i encantadora; igual com la música de la cavatina, plena de gràcia i de dolcesa. [...] Els recitatius de *Norma* són també magnífics. El duo (Verdi opina igual) «In mia man alfin tu sei» és un exemple admirable de melodia dramàtica. Igualment l'escena final «Qual cor tradisti, qual cor perdesti» m'emociona fins a les llàgrimes».

La dramaturgia de Francisco Negrín per a *Norma*

L'aportació més important de la dramaturgia de Francisco Negrín per a *Norma* consisteix a dotar de personalitat dramàtica els dos pobles en conflicte: el dels romans opressors i el dels celtas oprimits. Sovint la bellesa melòdica havia convertit tot allò que no fossin les veus –i, per tant, els personatges protagonistes– en mers objectes de l'*attrezzo* teatral. Sovint la força dramàtica de la situació en què es mouen aquests personatges –la guerra entre invasors i envaïts, tant del gust romàntic de l'època– passava gairebé inadvertida. Negrín, en canvi, ho subratlla.

Amb aquesta intenció l'escenografia d'Anthony Baker divideix l'escena entre una part inferior –supeditada i oprimida– habitada pels celtas, que semblen viure a les catacumbes de l'Imperi, i una part elevada, regida pels romans, que vigila i oprimeix.

Negrín vol evitar que pensem que es tracta d'una lluita entre persones –Norma, Adalgisa i Pollione– o entre la casta sacerdotal dels antics celtas de la Gàl·lia –els druides– i els romans. Es tracta del poble celta oprimat per l'exèrcit invasor de Roma que els prohibeix el culte, amenaça els seus ritus i assemblees i manté la comunitat celta en peu de rebel·lió permanent. Per això Oroveso és aquí el cap de la rebel·lió molt més que un sacerdot druida.

Altres aspectes de l'escena ho subratllen també: les creus vermelles que barren el pas i semblen tapar les boques, els símbols primitius que ornamenten l'espai dels celtas, els imponents murs entre els quals es produeix la vida del poble oprimat, els menhirs que senyoregen en un espai devastat, els vestits que subratllen les diferències entre les dues comunitats i les cerimònies religioses dels druides, la recol·lecció del vese que es feia «el sisè dia de la lluna», com diu Plini el Jove, i que en aquesta producció es converteix en un arbre sense vida, destruït per l'invasor.

Francisco Negrín: «La idea és crear un paisatge que provoqui en el públic la sensació que els éssers que l'habiten viuen aïllats, tant en l'espai com en relació amb els altres. Són personatges que prenen decisions equivocades i que passen l'obra en un penediment permanent i solitari, són habituals d'un desert, d'un univers opressiu».

Fotografies de la producció de *Norma* representada al Gran Teatre del Liceu la Temporada 2002-03.

GTL– Es podria situar el conflicte íntim de *Norma* en un context dramàtic més obert?

F. N.– *Norma* es representa habitualment com un reduccionista enfrontament entre romans i druides, com si Norma estigués aïllada en una mena de secta religiosa deslligada de la realitat històrica. Calia recuperar un context més ampli, tornar a posar damunt l'escenari el conjunt d'una comunitat celta, una comunitat ocupada per l'invasor romà i que intenta defensar-se'n, que actua com un exèrcit desorganitzat, com una guerrilla.

GTL– La reacció d'una comunitat enjuriada?

F. N.– L'ocupació romana significa una pèrdua de la identitat gal·la, l'invasor en coarta la llibertat d'expressió, de manifestar la seva cultura, de ser ells mateixos. En aquesta situació, les seves creences, els seus símbols religiosos esdevenen l'única escapatòria per retrobar-se amb la seva identitat com a poble. Quan ja no queda res, la religió –i per extensió els seus líders– es transforma en la referència col·lectiva més important. És comprensible que la traïció d'un dels membres amb més

relleu moral es consideri un afront terrible a la supervivència de la comunitat.

GTL– Quins són aquests símbols religiosos i quin rol tenen en la posada en escena?

F. N.– Els indrets místics dels celtas estan estretament relacionats amb el calendari, amb el moviment i les posicions del Sol i la Lluna. Així passa a New Grange, un temple subterrani que s'il·lumina un cop a l'any amb un raig de lluna. Em va agradar, aquesta imatge, perquè a més de vincular dos elements sagrats de la religió celta, permetia reforçar l'atmosfera de refugi secret, de clandestinitat respecte de la cultura dominant, i conferir al ritual de la «Casta diva» un sentit especial d'acte prohibit.

GTL– En *Norma* són evidents certes influències tràgiques, com podria ser la figura de Medea.

F. N.– La violència de Medea sobrepasa els gustos moderats de l'època. Crec que d'alguna manera Bellini es va veure forçat a retallar l'extremisme de la seva heroïna, a amorosir el llibret per no ferir la sensibilitat del seu públic. Ara ja no existeix cap obstacle per

retornar a Norma la seva vinculació passional amb la naturalesa, la llibertat natural dels personatges per expressar les emocions més radicals, una resposta primitiva que està als antípodes de qualsevol temptació de dur *Norma* fins al terreny del romanticisme clàssic. En aquesta producció s'ha potenciat l'aspecte èpic de l'obra, cosa que inevitablement ens condueix a l'essència de la tragèdia grega.

GTL– Aquest aspecte tràgic du a potenciar el dramatisme de l'obra?

F. N.– Convertida habitualment en un melodrama que esquivava la violència permanent que batega en aquesta òpera, una violència evident i col·lectiva, i una altra de secreta i individual, la que mena Norma cap al seu destí final. La seva conducta és la reacció violenta que es pot esperar d'un ésser que no pot expressar-se en llibertat, que no mostra la seva veritable personalitat, una dona oprimida per l'entorn, per les obligacions, per la por, que esclata amb violència quan finalment es pot destapar tal com és en realitat.

Amargo al Liceu

Rafael Amargo ha volgut celebrar al Gran Teatre del Liceu els deu anys de la companyia. Es tracta d'un espectacle únic especialment creat per al públic de Barcelona i per al Gran Teatre del Liceu. La companyia oferirà un recull de les obres més destacades en aquests 10 anys de trajectòria artística.

El repertori inclourà peces de les obres més destacades i que més èxit han tingut a Catalunya (*Poeta en Nueva York*, *Enramblao*, *El Amor Brujo* o *DQ...*

Pasajero en tránsito); espectacles que no han arribat a estrenar-se mai a Barcelona (Amargo o Dans Nouveau), i una coreografia de la seva recent estrena *Tiempo Muerto*.

Des d'aquell setembre de 1997 en que estrenava en el Círculo de Bellas Artes de Madrid *La Garra y el Ángel*, Rafael Amargo ha creat set espectacles de gran èxit, ha obtingut nombrosos premis, entre els quals 4 premis Max de les Arts Escèniques, el Premio Leonide Massine de Danza i ha treballat als escenaris més importants del món.

Agost de 2007
Del 2 al 5 a les 20.30 h
Preus de localitats
de 13,25 a 89,50 €
Venda de localitats

ALTRES COL·LABORACIONS:

L'Orfeo al Festival d'Edinburgh 2007

L'Orfeo de Monteverdi, una producció del Gran Teatre del Liceu amb direcció de Gilbert Deflo i escenografia i vestuari de William Orlandi, serà present al Festival d'Edinburgh 2007 els dies 11, 13 i 14 d'agost. Aquestes representacions comptaran amb Jordi Savall i La Capella Reial de Catalunya, que es responsabilitzaran de l'apartat musical, tal com s'ha fet al Liceu en les diverses temporades en les quals s'ha presentat aquest exitós espectacle. Vegeu més informació a http://www.eif.co.uk/E249_L_ORFEO.php

Premi dels liceistes del 4t i 5è pis a Rolando Villazón

El diumenge 25 de juny, el grup de liceistes del 4t i 5è pis del Gran Teatre del Liceu –en finalitzar la funció de *Manon*– van lliurar el premi al millor cantant de la temporada 2004-05 al tenor Rolando Villazón, per la seva interpretació del rol de Nemorino, de l'òpera *L'elisir d'amore* de Gaetano Donizetti.

MECENES:

BANKPIME, entitat financera de banca personal, i GEBIRA, Grup Immobiliari, han signat un conveni amb la Fundació del Gran Teatre del Liceu, tot sumant-se al grup d'empreses que donen suport al Teatre com a Entitat Protectora.

La petita Flauta Màgica, audiodescrita per a nens

Entre els actes d'inauguració del nou Auditori ONCE, el passat diumenge 10 de juny es va representar *La petita Flauta Màgica*, adreçada a nens i nenes afiliats i fills de treballadors de l'Organització, amb la col·laboració del Gran Teatre del Liceu i del Grupo Santander.

Abans que comencés l'espectacle, els nens i nenes invidents van tenir l'oportunitat de pujar a l'escenari, tocar elements del decorat i el vestuari dels actors i parlar-hi. A més, van poder seguir les aventures dels protagonistes a través del sistema Audesc.

Consell de Mecenatge

Telefónica

Fundació BancSabadell

ES

CAIXA CATALUNYA

Santander

Fraisenet

MRW

LAVANGUARDIA

FUNDACIÓ AXA Winterthur

abertiq

gasNatural

El Corte Inglés

el Periódico

Aigües de Barcelona

fecsa endesa

IBERIA

G&O

bancaja

Círculo del Liceu

VINSA ALENIS

WU

3 CATALUNYA RÀDIO

SIEMENS

rtve

Grupo Planeta

CANAL+

MPG MEDIA PLANNING GROUP

DRAGADOS

AQUARIA

SEAT

TSS FACILITY SERVICES

TOYOTA

EL PAIS

Mirapower

Círculo del Liceu

bankinter

REFFOI YFF

Aena

SanMiguel

EL MUNDO

hp invent

Entitats Protectores

ACCENTURE - AGFA - GEVAERT - AGROLIMEN - ALMIRALL PRODESFARMA - ATOS ORIGIN - AUTOPISTAS, AUCAT, IBERPISTAS, SABA - BANKPIME - BARCELONA TELEVISIÓ - BON PREU - CESPA - FERROVIAL - COBEGA - FUNDACIÓ COCACOLA ESPAÑA - COLONIAL - COPCISA - CULLELL ASSOCIATS - DANONE - EL PUNT - EPSON IBERICA - ERCROS - ESPAIS PROMOCIONS IMMOBILIÀRIES - EUOMADI - FCC, CONSTRUCCIÓ - FERRERO IBERICA - FIATC, ASSEGUANCES - FINAF92 - FRIGO - UNILEVER - FUNDACIÓ PUIG - FUNDACIÓ CULTURAL BANESTO - GEBIRA - GENERAL CABLE - GETRONICS ICT - GFT IBERIA SOLUTIONS - GRAFOS - GRAN CASINO DE BARCELONA, GRUP PERALADA - GRUP VEMSA - GRUPO CATENSA - INDRA - LABORATORIOS INIBSA - LABORATORIOS ORDESA - LICO CORPORACIÓ - MEDIA MARKT - MERCK GENERICOS - MICROSOFT IBERICA - MIELE - MÚTUA MADRILEÑA - OCE ESPAÑA - ORGANON - PEPSICO - PHILIPS IBERICA - PRICEWATERHOUSECOOPERS - RECOLETOS, GRUPO DE COMUNICACIÓ - SACRESA - SACYR VALLEHERMOSO - SAGA MOTORS - SANOFI - AVENTIS - SERVIRED - SOLVAY IBERICA - TRANSPORTS PADROSA